

Obsah

Seznam tabulek	xv
Seznam obrázků	xvii
Seznam případových studií	xxi
Seznam cvičení	xxiii
Předmluva	xxv
Změny od třetího vydání	xxvii
Poděkování	xxx
Poděkování	xxxí
Průvodce knihou	xxxiii
1 Psychologie práce: úvodní seznámení	1
Úvodem	2
Obecná psychologie a psychologie práce	2
Pět tradic psychologie	6
Psychoanalytická tradice	6
Tradice charakterových vlastností	8
Fenomenologická tradice	10
Behavioristická tradice	12

Sociálně kognitivní tradice	13
Původ psychologie práce	15
Psychologie práce dnes	18
Co je to psychologie práce?	18
Kvalifikace a role psychologů práce	19
Čtení o psychologii práce	22
Změny světa práce	24
Trendy na pracovišti	24
Pracovní trendy a psychologie práce	26
Psychologie práce a změny v technologiích na pracovištích	27
Psychologie práce a rozmanitost pracovního prostředí	34
Psychologie práce a specifické skupiny na pracovišti	38
Ženy	39
Etnické menšiny	42
Lidé s handicapem	43
Shrnutí	45
Ověřte si své znalosti	46
Odpovídejte stručně	46
Doporučené úkoly	47
Důležité webové stránky	47
Další doporučená literatura	48
2 Teorie, výzkum a praxe v psychologii práce	49
Úvod	50
Podstata teorie v psychologii práce	50
Teorie a praxe psychologie práce	54
Výzkumné metody v psychologii práce	58
Dotazníky a psychologické testy	58
Pohovor	59
Psychofyzilogická a psychofyzická měřítka	59
Pozorování	59
Deníky	60
Archivní zdroje	60
Výzkumné metody a filosofické postoje	61
Modely výzkumu	62
Projekt průzkumu	62
Experimentální plán	64
Kvalitativní model	66
Projekt akčního výzkumu	67

Teorie kognitivního zdroje	490
Vroomova a Jagova teorie rozhodování vedoucího	493
Ostatní přístupy nahodilosti: je vedoucí skutečně potřebný?	494
Vnímání vedení	497
Globální vedení	499
Shrnutí	502
Ověřte si své znalosti	507
Odpovídejte stručně	507
Doporučené úkoly	507
Důležité webové stránky	508
Další doporučená literatura	508
14 Kariéra a řízení kariéry	509
Úvod	511
Kariéra v širších souvislostech	512
Definice	512
Současné trendy kariéry	513
Formy kariéry	517
Kariéra bez hranic	517
Kariérové kotvy	518
Úspěšná kariéra	520
Psychologická smlouva	525
Výběr kariéry	528
Hollandova teorie	529
Rozhodování o kariéře	533
Počítače a rozhodování o kariéře	535
Všechny změny: přístupy k celoživotnímu rozvoji kariéry	537
Celoživotní vývoj	537
Přechody mezi zaměstnáními	540
Přesuny na trh práce a z trhu práce	545
Relokace (přemístění)	547
Gender a kariéra	549
Řízení kariéry v organizacích	551
Kariérové poradenství	554
Rozvojová centra (Development centres)	555
Mentorování	556
Shrnutí	559
Ověřte si své znalosti	561

Odpovídejte stručně	561
Doporučené úkoly	562
Důležité webové stránky	562
Další doporučená literatura	563
15 Porozumění organizační změně a kultuře	565
Úvod	567
Důležitost řízení změn	568
Změna organizační kultury	570
Plánovitý přístup k organizační změně	574
Akční výzkum	575
Tříkrokový model změny	576
Fáze plánovité změny	577
Od organizačního rozvoje k organizační transformaci	578
Plánovitá změna: shrnutí a kritika	581
Emergenční přístup k organizační změně	583
Organizační kultura	586
Organizační struktura	587
Organizační učení	588
Manažerské chování	588
Moc a politika	590
Emergenční změna: shrnutí a kritika	592
Organizační změna: přístupy a výběry	595
Rámec změny	595
Rámec pro volbu	598
Shrnutí	599
Ověřte si své znalosti	604
Odpovídejte stručně	604
Doporučené úkoly	604
Důležité webové stránky	604
Další doporučená literatura	605
16 Slovník pojmů (Glossary of Terms)	607

Seznam případových studií

3	Studenti musí při přijímacím řízení na univerzity absolvovat testy osobnosti Sociálně-kognitivní přístup k rozdílům mezi mediky v jejich schopnosti empatie	94 122
4	Modernizace výběrového řízení Nový systém výběru v aplikované medicíně	128 158
5	Válka nervů Jak Shell hledá nejjasnější jiskry	162 190
6	Vhodný k čemu? Řízení pracovních výkonů ve světě moderních technologií	196 226
7	Postoj k euru Postoje k hledání práce	232 265
8	Systémy odměn Účinky trestů na chování	270 294
9	Reorganizace výroby ve společnosti Land Rover Stavební inspektor bez motivace	300 343
10	Školení pro dokonalost Školení a změna organizace	350 376

11	Stres mezi sponkami na papír Nastavení norem pro stres při práci	380 416
12	Hraní hry Expandovat, nebo neexpandovat?	422 468
13	Vedoucí pracovní společnosti při hledání poselství Král lev a politika bolesti	474 504
14	Povolání v měnících se časech Očištění kariéry	510 559
15	Plány reorganizace oživují akcie TPSA Budování týmu a řešení problému	566 600

Seznam cvičení

3.1	Jak testujete něčí inteligenci?	105
3.2	Posuzování tendence v práci inovovat	115
4.1	Analýza kompetencí a definování indikátorů chování	135
4.2	Výňatek z nestrukturovaného pracovního deníku	140
4.3	Využití postupů analýzy práce v organizacích	145
4.4	Validita výběrových postupů	153
5.1	Důležitost charakteristiky vzorku	168
5.2	Osobnost a práce	178
5.3	Využití assesment centre při příjmu zdravotních sester	180
5.4	Nepříznivý vliv při výběrovém řízení	185
5.5	Reakce uchazečů na on-line formuláře při náboru absolventů	188
6.1	Subjektivita tazatele	200
6.2	Specifikace chování	206
6.3	Rozhodnutí o celkovém hodnotícím skóre	216
6.4	Hodnocení a výběr politiků	218
7.1	Postoje k této knize	234
7.2	Přesvědčilo vás to?	245
7.3	Jedno pivko k obědu	250
7.4	Uspokojení a závazek	264

8.1	Klasické podmiňování a emocionální reakce	273
8.2	Smutný případ pana Nepřízpůsobivého	284
8.3	Zlepšení docházky pomocí modifikace organizačního chování	290
9.1	Motivace řídit	311
9.2	Teorie potřeb v automobilce	312
9.3	Stanovení cílů v autoservisu	323
9.4	„Já“ a identita v motivaci	328
9.5	Montáž kol v závodech Wheelspin	338
10.1	Školení o jednání se zákazníkem	354
10.2	Váš kurz	360
10.3	Kurz vyhodnocení zpětné vazby	367
10.4	Ohodnocení efektivity školení	373
11.1	Vaše zkušenosti se stresem	395
11.2	Model chování typu A	397
11.3	Zdroje stresu působící na manažery mužského pohlaví doma a v práci	402
11.4	Řízení vašeho stresu	415
12.1	Posun k vyšší kvalitě	429
12.2	Vaše zkušenosti se skupinovou hloupostí	437
12.3	Rozhodnutí o výrobě limonády	440
12.4	Role a různorodost v týmu	454
12.5	Vyjednávání v Micro	464
13.1	Transakční a transformační řízení	486
13.2	Použití Fiedlerových teorií řízení	492
13.3.	Řízení a politika realizace	502
14.1	Lékařská kariéra	520
14.2	Významy úspěchu v kariéře	525
14.3	Vaše vlastní rozhodování o kariéře	536
14.4	Etapy kariéry	540
14.5	Porovnání přesunu dvou pracovních rolí	545
14.6	Úspěšný laboratorní technik	557
15.1	Opožděný start kvůli malicherné hádce v kokpitu letadla	573
15.2	Práce s dodavateli	580
15.3	Organizační učení	591

Klíčová pravidla při ověřování hypotézy pomocí kvantitativních dat . . .	68
Některé běžné statistické testy	71
t-test	71
Analýza variance	73
Chí-kvadrát test statistické významnosti	74
Korelace	75
Modul „Mnohonásobná regrese“	77
Další fenomény statistických testů	78
Vliv velikosti	78
Síla statistiky	79
Metaanalýza	79
Analýza kvantitativních dat	80
Shrnutí	84
Ověřte si své znalosti	85
Odpovídejte stručně	85
Doporučené úkoly	86
Důležité webové stránky	86
Další doporučená literatura	86
PŘÍLOHA: psychologické asociace v různých zemích	87

3 Rozdíly mezi jednotlivci 93

Úvod	95
Tradiční modely kognitivních schopností	95
Strukturální modely inteligence	97
Hierarchie schopností	101
Testy inteligence využívající tradiční modely	102
Nejnovější modely inteligence	106
Gardnerova teorie vícenásobné inteligence (MI)	106
Sternbergova triarchická teorie inteligence	107
Emocionální inteligence	109
Pohled na osobnost na základě charakterových vlastností	111
Testy osobnosti	116
Pracovní způsobilost	116
Sociálně-kognitivní přístup k rozdílům mezi jednotlivci	119
Shrnutí	122
Ověřte si své znalosti	124
Odpovídejte stručně	124
Doporučené úkoly	124

Důležité webové stránky	124
Další doporučená literatura	125

4 Základy výběru pracovníků: analýza práce, kompetence a sledování výkonnosti **127**

Úvod	129
Proces plánování a validace	130
Analýza práce	132
Kompetence a analýza kompetencí	134
Údaje z analýzy práce	138
Písemné materiály a stávající dokumentace	138
Hlášení pracovníka	139
Posouzení spolupracovníky	142
Přímé sledování	142
Využití informací z analýzy práce	144
Validizační postupy	146
Validita vzhledem ke kritériím	146
Další typy validity	152
Spolehlivost (reliabilita)	153
Finanční užitečnost	154
Další faktory	157
Shrnutí	158
Ověřte si své znalosti	159
Odpovídejte stručně	159
Doporučené úkoly	160
Důležité webové stránky	160
Další doporučená literatura	160

5 Výběr pracovníků a metody hodnocení: Co funguje? **161**

Úvod	163
Přehled metod výběru pracovníků	163
Nakolik selekční metody fungují?	165
Odhad validity postupu výběru pracovníků	165
Pohovory	170
Psychologické testy	174
Testy kognitivních schopností při výběru	174
Testy osobnosti	177

Assesment centre (diagnosticko-výcvikový program)	179
Další metody	180
Testy vzorků práce a simulace práce	180
Reference	182
Další metody	183
Dopad metod výběru na uchazeče	183
Spravedlivost	183
Reakce uchazečů	185
Využití technologií při výběru	187
Shrnutí	190
Ověřte si své znalosti	193
Odpovídejte stručně	193
Doporučené úkoly	193
Důležité webové stránky	193
Další doporučená literatura	194
6 Hodnocení lidí na pracovišti	195
Úvod	196
Usuzování o lidech	197
Jak můžeme zlepšit proces hodnocení?	202
Standardizace a struktura	202
Vztah k danému pracovnímu místu	203
Podloženost důkazy	203
Školení hodnotitelé	203
Hodnocení výkonu	204
Pozorování chování	204
Záznam chování	207
Hodnocení chování	208
Stupnice ukotvené v chování	212
Hodnocení v praxi	213
Assesment centre	213
Hodnocení výkonu	218
Systémy zpětné vazby z různých zdrojů	221
Debaty v praxi	223
Hodnocení za účelem dosažení změn	223
Řízení dojmů a mezikulturní hodnocení	224
Shrnutí	226
Ověřte si své znalosti	228

Odpovídejte stručně	228
Doporučené úkoly	229
Důležité webové stránky	229
Další doporučená literatura	230
7 Postoje v práci	231
Úvod	232
Co je to postoj?	233
Jak se měří postoje?	237
Změna postojů prostřednictvím přesvědčování	240
Věrohodnost komunikátora	241
Přitažlivost komunikátora	241
Jednostranné versus oboustranné argumenty	241
Využití strachu	242
Sociální tlak při přesvědčování	243
Události před přijetím přesvědčujícího sdělení	244
Přehled změn postojů: centrální versus periferní dráha k přesvědčení	244
Postoje a chování	246
Uspokojení z práce	250
Co je to uspokojení z práce?	251
Měření uspokojení z práce	251
Příčiny a následky uspokojení z práce	254
Mění se uspokojení z práce během života?	258
Závazek vůči organizaci	259
Co je to závazek vůči organizaci?	259
Měření závazku vůči organizaci	260
Příčiny a následky závazku vůči organizaci	261
Shrnutí	265
Ověřte si své znalosti	266
Odpovídejte stručně	266
Doporučené úkoly	266
Důležité webové stránky	266
Další doporučená literatura	267
8 Analýza a modifikace pracovního chování	269
Úvod	271
Podmiňování a chování	272
Klasické podmiňování	272

Operantní podmiňování	273
Vyhasínání	275
Průběh posilování	275
Hierarchie posilování	276
Trest	278
Základy podmiňování: kontiguita a kontingence	279
Modifikace organizačního chování	280
Modifikace organizačního chování v praxi	283
Více přemýšlení o modifikaci organizačního chování	287
Shrnutí	294
Ověřte si své znalosti	295
Odpovídejte stručně	295
Doporučené úkoly	296
Důležité webové stránky	296
Další doporučená literatura	296

9 Různé přístupy k pracovní motivaci a strukturování pracovního místa

299

Úvod	301
Přehled motivace	302
Přístupy k motivaci založené na „zdravém rozumu“	303
Teorie potřeb	304
O jaké teorie se jedná?	304
Teorie potřeb založená na psychologickém růstu	304
Úspěch, moc a motivace řídit	308
Expektační teorie: co z toho plyne pro mne?	312
Teorie spravedlivosti a občanství: Je se mnou zacházeno spravedlivě?	315
Teorie stanovení cílů: jak mohu dosáhnout svých cílů?	319
Teorie	319
Účinnost stanovení cílů má své možné limity	322
Cíle a seberegulace	324
Sebepojetí a individuální rozdíly v motivaci	327
Mzda a motivace	329
Motivace prostřednictvím restrukturování pracovních míst	331
Zjednodušení a obohacení práce	331
Model charakteristiky pracovního místa	335

Strukturování pracovních míst v 21. století	340
Shrnutí	343
Ověřte si své znalosti	346
Odpovídejte stručně	346
Doporučené úkoly	346
Důležité webové stránky	347
Další doporučená literatura	347
10 Školení	349
Úvod	351
Školící cyklus	353
Analýza potřeb školení	353
Organizační analýza	355
Analýza úkolů	356
Osobní analýza	357
Návrh školení	358
Teorie učení	360
Individuální rozdíly a návrh školení	364
Vyhodnocení školení	365
Kritika Kirkpatricka	368
Ohrožení přesného vyhodnocení	368
Přenos školení	369
Ohrožení přesného vyhodnocení	371
Návrhy vyhodnocení	372
Školení a organizace výuky	375
Shrnutí	376
Ověřte si své znalosti	377
Odpovídejte stručně	377
Doporučené úkoly	377
Důležité webové stránky	378
Další doporučená literatura	378
11 Stres na pracovišti	379
Úvod	381
Co je stres?	382
Co stojí stres	385
Náklady na pracovišti	385

Jaké jsou nejběžnější zdroje stresu v práci	388
Vnitřní faktory spojené se zaměstnáním	388
Pracovní podmínky	388
Práce na směny	390
Pracovní doba a zatížení	391
Riziko a nebezpečí	392
Nová technologie	392
Role v organizaci	393
Role nejasnosti a role konfliktu	393
Odpovědnost	395
Osobnost a zvládání stresu	396
Vztahy v práci	399
Vztahy s nadřízenými	399
Vztahy s podřízenými a s kolegy	400
Rozvoj kariéry	401
Kultura a klima organizace	402
Propojení domova a práce	403
Stres způsobený ztrátou zaměstnání	405
Kritiky stresu	406
Řízení stresu	408
Programy pomoci zaměstnancům a výcvik zvládání stresu	408
Změna zdrojů stresu na pracovišti	410
Zdravá organizace	411
Zacházení se stresem na pracovišti v rámci řešení problému	412
Krok 1: Být si vědom problému a přijmout, že problém existuje	412
Kroky 2 a 3: Identifikace problému-stresoru Snaha o jeho odstranění nebo změnu.....	413
Krok 4: Jestliže problém-stresor nemůže být změněn, nalézt způsob, jak jej zvládnout	414
Krok 5: Monitorování a revize výsledků	414
Shrnutí	416
Ověřte si své znalosti	418
Odpovídejte stručně	418
Doporučené úkoly	418
Důležité webové stránky	418
Další doporučená literatura	419

12 Rozhodnutí, skupiny a týmy v práci 421

Úvod	423
Rozhodnutí učiněná jednotlivci	424
Zpracování informací při rozhodování	424
Zpracování informací v procesu rozhodování	425
Skupinové rozhodování	429
Skupina proti jednotlivci	429
Nedostatky skupiny a jejich překonání	432
Skupinové myšlení	433
Polarizace skupiny	438
Vliv menšiny	439
Vztahy mezi skupinami při práci	440
Týmy na pracovišti ve dvacátém prvním století	444
Jak obvyklá je týmová práce?	444
Postoje k týmové práci	446
Rozvoj týmu, role a jejich rozmanitost	449
Širší organizační souvislosti	454
Vyjednávání a konflikt v práci	459
Proces vyjednávání	459
Zaměstnanecké vztahy	463
Shrnutí	468
Ověřte si své znalosti	470
Odpovídejte stručně	470
Doporučené úkoly	471
Důležité webové stránky	471
Další doporučená literatura	471

13 Vedení 473

Úvod	475
Některé důležité otázky ohledně vedení	476
Časné přístupy k vedení zaměřené na vedoucího	477
Charakteristika vedoucího	478
Orientace na úkoly a orientace na osoby	479
Účast a demokracie	480
Transformační vedení a charisma	481
Kontingenční teorie vedení	487
Fiedlerova kontingenční teorie vedení	488